

Jesper Petersens grundlovstale

Taler

Jesper Petersen
Medlem af Folketinget for
Socialdemokratiet

Dato

5. juni 2023

Sted

Aarø

Jeg har glædet mig til at fejre vores grundlov og vores demokrati sammen med jer her på pragtfulde Aarø.

Tak for invitationen til at være her igen som taler. Og en stor ros til jer aktive folk her på Aarø, der står for arrangementet her og for meget andet på øen.

Vi har ikke en egentlig nationaldag i Danmark. Grundlovsdag er vel det tætteste, vi kommer på. Og den er for mig både en fejring af vores grundlov, af vores demokrati og folkestyre, og af vores dejlige lille land.

Vi hejser Dannebrog. Vi synger sange sammen på vores sprog, som andre kan synes, lyder som at snakke med en kartoffel i munden. Sønderjysk lyder måske for en italiener som at man har en kartoffel i *hver* mundvig. Men det er nu alligevel smukt.

Som dreng var jeg ofte på bilferie i Europa. Fra Hammelev og afsted sammen med min familie. Ud at se og opleve. Til Norge. Til Ungarn før murens fald. Og Tjekkiet efter. Og så især til England, Tyskland og Frankrig, hvor mine forældre har haft venskaber igennem mange år. Og på engelsk, tysk og fransk har snakket og diskuteret med dem.

Når vi på hjemturen sydfra var forbi Hamborg og nærmede os Kruså, skete der nogle år det noget specielle, at DGI-sangbogen blev omdelt i Mazda'en. Og så blev der sunget fra den danske sangskat. Nu var vi snart hjemme. I Danmark og i Sønderjylland.

Der var en klar bevidsthed om det danske og om det sønderjyske. Men altså samtidig en kæmpe interesse for, hvordan der er i andre lande. En lyst til at

opleve – og med en øget forståelse af både vore naboer og af os selv undervejs.

Den balance: At man er bevidst om sin historie. Føler solidaritet med andre danskere. Bruger og vedligeholder vores sprog. Interesser sig for hvad der sker i vores samfund. Og *samtidig* bruger det som afsæt til også at kigge ud og forstå forhold i verden. Har en nysgerrighed på verden og livet i andre lande. Forstår, at vi ikke er en ø. Den balance er vigtig.

At vi føler et tilhørsforhold til Danmark. Er stolte af det og vil kæmpe for det. Men *uden* at kamme over i nationalisme, og en idé om, at vi er bedre end andre bare fordi, vi er danske.

Den måde at være dansk på, synes jeg er værd at tilstræbe. National identitet – og nysgerrighed og respekt for andre. Og at vi både kan grine af svenskerne *og* kan grine ad os selv. Ja, det er nok meget godt sådan.

Sådan prøver jeg også selv at opdrage mine egne børn. En globus på natbordet og et verdenskort på væggen i drengeværelset fører mange gode snakke med sig.

Vi er dog ikke alene bundet sammen af sprog, kultur og symboler. Vi er et politisk fællesskab af borgere, der udfolder vores samfundsliv indenfor rammerne af den samme grundlov. Demokratiske medborgere. Og det har vi vel egentlig ikke været så ringe til endda igennem årtierne.

I Danmark fik yderligtgående kræfter til venstre eller til højre aldrig rigtigt fat. Vi kan glædes over som land, gennem demokratisk politisk kamp *og* kompromis, at være nået til hvor vi er.

Som socialdemokrat er jeg glad for, at vi har formået at bygge et land, hvor vi har en højere grad af social retfærdighed og mere lige muligheder end så mange andre lande. Økonomisk velstand og solidarisk velfærd.

Danmark er et af de bedste lande i verden at leve i for folk, som vi er flest.

Demokrati og frihed i verden er desværre under pres i disse år. I USA trives konspirationerne og splittelsen er så dyb, at kompromis og forhandling bliver sværere og sværere. Heldigvis overlevede det amerikanske demokrati og retsstat Donald Trump og stormen på Kongressen.

På vores eget kontinent er der tilbageskridt i Ungarn. Også i Polen, hvor man den 4. juni for 34 år siden demonstrerede for at få demokrati – og igår 34 år senere demonstrerede tusindvis af mennesker for at beholde det.

Kina er en voksende global magt og med en støt voksende økonomi. Men demokrati, frihed og menneskerettigheder må borgerne se langt efter.

Rusland er blevet en stat bygget på efterretningstjenester, nationalisme og stormagtsdrømme. Med en autoritær leder i Vladimir Putin, der stik imod international lov og orden angriber og invaderer et frit, demokratisk naboland.

Og hvor vindueshasperne hos Putins kritikere på besynderlig vis har det med at svigte, så journalister og politiske modstandere med mellemrum fatalt dratter ud fra femte sal.

Putin er en krigerisk tyran. Men han undervurderede ukrainerne. Og han troede, at vi i Vesten ville være for splittede til at reagere. At demokratierne var svage. Heldigvis har vi stået sammen og som borgere og lande resolut hjulpet Ukraine og støttet deres kamp. Det sammenhold i vesten er helt afgørende og det giver håb.

Det er vigtigt, vi forstår, at det ikke alene er Ukraines frihed, der står på spil – det handler i sidste ende om, der skal være fred og stabilitet mellem lande. Om også små nationer kan bestemme deres egen skæbne – eller om stormagterne skal kunne gøre, som det passer dem.

Demokrati, fred og frihed er værd at kæmpe for og nødvendigt at stå sammen om. Det gør vi med ligesindede indenfor FN, i samarbejdet i EU og i vores alliance med de andre NATO-lande. De aktuelle forhandlinger om et kommende forsvarsforlig er udtryk for, at vi også frem over skal være en troværdig, dygtig og relevant alliancepartner for stabilitet, fred og sikkerhed i Europa og verden.

Her giver vi jo også helt lokalt vigtige bidrag – med kaserne, flyvestation og beredskabet – og vi kan også godt stå for flere opgaver. Men der er behov for mere attraktive vilkår og moderne fysiske rammer, hvis vi skal tiltrække og fastholde mandskab til opgaverne i forsvaret.

Rusland har i en årrække tydeligt demonstreret, at krigsførelse i 2023 handler om andet end krudt, kugler og kampvogne. Vi er nødt til at passe på vores infrastruktur og på it-systemer, der er genstand for cyberangreb. Og med disinformation og opildnen forsøger man at skabe mistillid, splid og konflikt og at svække demokratierne.

Det er foregår via påvirkning på internettet og sociale medier. Og det er en reel udfordring for vores sammenhængskraft, hvis mere og mere af den politiske debat foregår i ekkokamre på internettet. Hvor stammedynamikkerne bliver selvforstærkende, når vi mest end dels ser og hører fra folk, vi er enige med i forvejen. Og tendenser til – både på nettet og i debatten i øvrigt – at synspunkters værdi afgøres af, hvem der siger dem, og ikke af argumentets kvalitet.

Hvor kunstig intelligens i fraværet af regulering og en ansvarshavende redaktør, kan bruges til at oversvømme internettet med halve og hele løgne.

Vi har fået en ringere offentlig debat i Danmark. Vi lever i en mere og mere kompleks verden men får mere og mere banale nyheder. Konspirationsteorier og misforståelser trives. Og der hersker en hård tone mange steder på sociale medier – så mange trækker sig.

Jeg er heller ikke i tvivl om, at de konstante sammenligninger med superstjerner og perfektionsidealene, som sociale medier promoverer, bidrager til den mistriivsel og det mismod, vi ser hos en del unge. Og der går meget værdifuld tid af børn og unges liv foran skærmen. Ja, det gør der sådan set også af voksnes liv – vi er jo ikke meget bedre selv. Jeg får et ugentligt chok af min skærmtidsrapport.

Kapitalismen er rykket ind på et nyt teknologisk domæne, hvor markedet handler om at tage vores opmærksomhed. Og med mere og mere kraftfuld kunstig intelligens, der bare buldrer derudad lige nu, så er vi nødt til at komme ind i kampen som samfund. Også for at hjælpe familierne, der i dag står alene i hver sin ulige kamp.

Hvem har egentlig stemt på dem, der dikterer mere og mere af rammerne for vores liv og samfund på internettet? Er det en god idé, at alle børn og unge, der bruger snapchat, nu er blevet påduttet en kunstig ”ven”, der dag og nat er

tilgængelig og trænger sig på – og som villigt fortæller børn om rusmidler og metoder til selvskaade?

For nogle år siden var der et voldsomt fokus hos mange forældre om at indføre skrappe sukkerpolitikker i daginstitutionerne. Imens buldrede teknologien derudaf som en langt større trussel. For der var da en grund til, at Apple-stifteren Steve Jobs begrænsede sine børns brug af teknologi, og efter sigende ikke lod sine egne børn bruge en iPad.

Vi har aldersgrænser for at se film i biografen. Men med få tryk på telefonen er der adgang til halshugninger og hård porno for hvert eneste barn i Danmark med en smartphone.

Vi er altså bagud her. Vi er nødt til at stille krav til virksomhederne, der står bag produkter og tjenester. Regulere og skabe bedre rammer. Give demokratiet større magt og sikre en mere ansvarlig udvikling.

Der er mange nyttige ting ved teknologien, og vi skal formå også at bruge de nye muligheder til samfundets gavn. Og finde balancerne i hvor meget tid, vi som mennesker lader gå med skærmene og hvad der foregår på dem mens vore børn har dem i hænderne.

Jeg overbevist om, at vi på samme tid gavner trivsel, livsmod *og* vores demokrati, hvis vi gør det. Og går fra hver mand sin skærm til at styrke de forpligtende fællesskaber, vi alle har brug for og alle har gavn af.

At vi i skole og uddannelse fokuserer på almen dannelse og myndiggørelse af det enkelte barn og unge.

Mere fritidsjob, mindre Facebook. Deltagelse fremfor altid at have tilskuerens rolle.

Den nu afdøde psykolog og børneforkæmper, Per Schultz Jørgensen, der havde familie her på Aarø og kom her meget, ville have en del at sige til forældre, om at give sine børn pligter, lade dem cykle til skole og ”bære tasken selv”.

Vi vokser gennem at tage ansvar, indgå i fællesskaber, være noget for andre og finde mening i livet. Det er vel i bund og grund det, vi alle har brug for, for at

være lykkelige mennesker. Og jeg har til gode at høre om dem, der fandt lykken på Tik Tok.

Danmark er til stadighed et stærkt og velfungerende demokrati. Når internationale organisationer opgør graden af demokratiske forhold i forskellige lande, kommer vi ud blandt de bedste. Mindst korrupsion. Mest pressefrihed. Der har aldrig været så mange kvinder valgt til Folketinget – 79 blev valgt tilbage i november.

Og vi har klaret alvorlige kriser de seneste år. Vi holdt sammen gennem drøje corona-år og klarede pandemien bedre end de fleste andre lande både økonomisk og sundhedsmæssigt.

Siden en høj inflation, der presser især borgere med små indkomster. Med højere priser på alt fra mælk, boliglån og naturgas. Der er lang vej endnu, men inflationen bevæger sig heldigvis nedad. Og arbejdsløsheden er stadig meget lav.

Vi klarer kriserne sammen, gennem fælles indsats og med demokratisk, politisk lederskab.

Vi skal beskytte demokratiet og vi skal dyrke det og vedligeholde det. Ikke kun som i at vi holder valg, men holde fast i, at ”demokrati er en livsform”, som Hal Koch udtrykte det.

Have et ideal om at være aktive medborgere. Følge med, være nysgerrige og interessere os. Engagere os. Det giver også modstandskraft mod konspirationer og falske nyheder.

Det er sit eget lille bidrag til et oplyst demokrati, når man følger med i nyhederne, læser aviser og bøger, hører radio og podcast. Snakker sammen og diskuterer med kolleger, venner *og* på sociale medier.

Når du melder dig til skolebestyrelsen, som tillidsmand på arbejdet, er idrætsleder eller frivilligt aktiv i Kløften Festival eller socialt arbejde. Når du melder dig ind i et politisk parti og er med til at diskutere politik og opstille kandidater til valgene. Når du arrangerer Grundlovs møde på Aarø eller deltager i det. Forfægter egne meninger, men også kan være i stue med dem, du er uenig med.

Hvert eneste bidrag er et lille stykke lim til den sammenhængskraft og det gode samfund, vi har skabt og skal holde fast i. Det hele er med til at røgte, vedligeholde og styrke vores fællesskab og demokrati. Til at underbygge den sammenhængskraft og tillid, som vores udbyggede velfærdssamfund både understøtter og er betinget af. Bidrag til at Danmark er så pragtfuldt et land at leve i.

Det kan vi hver især bidrage til. Og nu vi har været så heldige, at leve i så godt et demokrati og have arvet det gode fra vore forfædre, skal min afsluttende opfordring være, at vi alle bruger og dyrker det. Det bliver det stærkere af!

Tak for ordet og fortsat god Grundlovsdag alle sammen.

Kilde

Tilsendt af taler

Kilde type

Digitalt manuskript

Tags

Grundlovstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-petersens-grundlovstale>